

แบบจำลองการสื่อสารในยุคดิจิทัล

Communication Model in Digital Age.

ศิริชัย ศิริภายะ *

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อนำเสนอแบบจำลองการสื่อสารที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลจากแบบจำลองที่กำหนดให้มีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ผู้ทำการสื่อสาร 2) ตัวสื่อ / ช่องทาง 3) ตัวสาร 4) บริบท และองค์ประกอบปฏิบัติการ ได้แก่ 1) รหัส 2) ปฏิกริยาตอบกลับ และ 3) สิ่งรบกวน ทั้งนี้ องค์ประกอบต่างๆ ทำบทบาทแทนกันได้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสร้างความหมายให้เกิดขึ้น

Abstract

The objective of this article is to present a communication model in response to changes in digital age. The model consists of four main elements: communicator, media/channel, message and context. There are also three operative elements: code, feedback and noise. To a certain extent, each of the elements in the proposed model can interchangeably take on roles of others in order to accomplish the purposes of creating signification.

บทนำ

แรงบันดาลใจที่ทำให้ผมต้องเขียนบทความนี้ได้มาจากการสอนวิชาหลักและทฤษฎีนิเทศศาสตร์เบื้องต้นให้กับนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มเข้ามาเรียนที่คณะนิเทศศาสตร์ เมื่อถึงหัวข้อเกี่ยวกับแบบจำลองต่างๆ ของการสื่อสาร ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้เรียนนิเทศศาสตร์เพราะในสาขานี้มุมมองหรือทัศนคติถูกกำหนดมาจากแบบจำลอง (Model) จนกลายเป็นกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่ผู้เรียนจะผูกติดกับความคิดเรื่องการสื่อสารและประยุกต์ใช้เมื่อออกไปทำงาน แบบจำลองต่างๆ ที่ใช้เป็นแบบเรียนนั้นไม่ว่าจะเริ่มตั้งแต่แบบจำลองของลาสเวลล์ เมื่อ ค.ศ. 1948 ติดตามมาด้วยแบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์ของแซนแนลและวีเวอร์เมื่อ ค.ศ. 1949 อันเป็นตัวกำหนดกระบวนทัศน์การสื่อสารให้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์เอาไว้ว่าการสื่อสารต้องมีลักษณะที่เป็นกระบวนการทางเดียวเชิงเส้นตรง ต่อมาก็มีนักวิชาการอีกหลายท่าน อาทิเช่น แบบจำลอง เอบีเอ็กซ์ (ABX) ของนิวคอมม์ ค.ศ.1953 ซึ่งได้พยายามอธิบายพฤติกรรมของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสองคนทำการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การสื่อสารในลักษณะดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นให้เห็นการตีความจากการสื่อสารที่มีลักษณะที่เป็นเส้นตรงจากผู้ส่งสารสร้างสารผ่านสื่อไปยังผู้รับมาเป็นการพิจารณาการสื่อสารที่เป็นวงกลมมีการตอบกลับจากผู้รับสารกลับไปยังผู้ส่งสาร โดยเริ่มที่แบบจำลองที่ ซี.อี.ออสกูด กับ วิลเบอร์ ชแรมม์ ได้นำเสนอเอาไว้เมื่อปี ค.ศ.1954 และวิลเบอร์ชแรมม์ เองก็นำวิธีการคิดการสื่อสารแบบวงกลมมาใช้เพื่อการอธิบายลักษณะของการสื่อสารมวลชนเอาไว้ด้วย (ดูรายละเอียด Schramm w.,1954) แบบจำลองการสื่อสารมวลชน

* ศิริชัย ศิริภายะ

รองศาสตราจารย์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ของเชรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสื่อสารมวลชนในยุคต่อมา

ในขณะเดียวกัน เวสลีย์และแมคคลีน (1957) ก็ได้พัฒนาแบบจำลองเอบีเอ็กของนิวกอมม์มาใช้ในการอธิบายสถานการณ์อันซับซ้อนของการสื่อสารมวลชน ปรากฏออกมาในสามรูปแบบที่มีปฏิริยาตอบกลับอย่างชัดเจน แบบจำลองดังกล่าวดังกล่าวที่ถูกลำเสนอเอาไว้เมื่อ ค.ศ.1957 โดยมีมุ่งที่จะเปิดโลกของการวิจัยทางการสื่อสารมวลชน โดยประยุกต์แนวคิดของแบบจำลองการสื่อสารที่อยู่กันต่อหน้าของนิวกอมม์เข้ามาไว้ด้วย แต่ส่วนสำคัญของแบบจำลองนี้มุ่งไปที่การใช้แนวคิดเรื่องบทบาท (Role) ขององค์ประกอบต่างๆ ของการสื่อสารมวลชน ดังนั้นการวิจัยทางการสื่อสารมวลชนได้รับประโยชน์มหาศาลจากแนวคิดอันเนื่องมาจากแบบจำลองของเวสลีย์และแมคคลีนจนถึงปัจจุบันเป็นอันมาก

ในช่วงเวลาไม่ห่างกันนัก จอร์จ เกร็บเนอร์ (1956) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแบบจำลองของลาสเวลล์ (1948) ได้เริ่มนำเสนอและพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารของตนเองขึ้นมาเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิจัยเชิงวิพากษ์สำหรับการสื่อสารมวลชนในปี ค.ศ.1964 ในระยะต่อมา ใน ค.ศ.1966 เดอเฟลอร์ได้นำเอาแบบจำลองของวิลเบอร์ชเชรมม์ (1954) มาเป็นต้นแบบของการนำเสนอแต่ได้ผนวกปฏิริยาตอบกลับจุดปลายทางการสื่อสารกลับไปยังแหล่งสารเพิ่มเติมจนครบวงจรของการสื่อสาร

แบบจำลองที่สำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ตั้งแต่ 1960 ยังมีผู้กล่าวถึงอยู่กันปัจจุบันนี้ จนกลายเป็นกระบวนทัศน์ (Paradigm) หลักทางด้านนิเทศศาสตร์คือแบบจำลองของเบอร์โล ดิพิมพ์ในหนังสือของเขาเองชื่อว่า The Process of Communication (1960) โดยเสนอแนวคิดการสื่อสารที่คนมักกล่าวถึงว่าการสื่อสารคือ S-M-C-R ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นแบบจำลองของการ

สื่อสารเชิงเส้นตรงจากผู้ส่งไปยังผู้รับแต่ในเนื้อหาสาระแล้ว เบอร์โล ยังให้ความสนใจถึงกระบวนการของการสื่อสารในลักษณะของการมีปฏิริยาตอบกลับซึ่งเป็นเรื่องที่เบอร์โลก็ให้ความสนใจด้วย นอกจากนี้แนวคิดเรื่องของตัวรหัส (Code) ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเบอร์โลซึ่งในปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดของการสื่อสารในยุคดิจิทัล

จากเนื้อหาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของแบบจำลองการสื่อสารในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ปรากฏการณ์การสื่อสารตลอดระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา ในปัจจุบันนี้เราอยู่ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีการสื่อสารในระบบดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมาก บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาแบบจำลองทางการสื่อสารขึ้นมานำมาประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดความเข้าใจกิจกรรมทางการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ในยุคปัจจุบัน

ยุคดิจิทัล-สังคมยุคหลังสมัยใหม่

จากเนื้อหาในตอนที่แล้วทำให้เห็นได้ว่าแบบจำลองการสื่อสารที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาสนองตอบต่อลักษณะของการสื่อสารในยุคนี้ซึ่งเป็นยุคอุตสาหกรรมอยู่ในสังคม-วัฒนธรรมสมัยใหม่ แบบจำลองที่ผ่านมามีได้ตอบโจทย์ในการสื่อสารในลักษณะของรูปแบบสังคมในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ครบถ้วน แต่ในระยะเวลาต่อมาสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงวิทยาศาสตร์ไม่ได้เป็นแกนนำของชีวิตมนุษย์อีกต่อไปแล้ว เทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ สังคมเปลี่ยนจากยุคอุตสาหกรรมมาเป็นยุคสารสนเทศหรือยุคดิจิทัล คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต สังคม-วัฒนธรรมอยู่ในรูปแบบของยุคหลังสมัยใหม่ แบบจำลองการสื่อสารในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบโจทย์การสื่อสารในยุคดิจิทัลได้อย่างครบถ้วน

ประเด็นแรกที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของการสื่อสารคือผู้ทำการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นผู้ส่ง

สารหรือผู้รับสารมีปัญหาในประเด็นเรื่องของการมีความเป็นตัวตน (Self) ของตัวผู้ทำการสื่อสารเองซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ที่ไม่มีความชัดเจน ตัวตนในยุคนี้อาจมาจากบทบาทที่แสดงออกมาเท่านั้น และสามารถแสดงออกมาได้หลายบทบาทในเวลาเดียวกันอันเป็นที่ยอมรับกันได้ เพราะฉะนั้นภาพลักษณ์ต่างๆ ของความเป็นตัวตนในแต่ละบทบาทที่แสดงออกมามีจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ประเด็นที่สอง ขอบเขตความเป็นจริงกับความเสมือนจริงมีความคลุมเครืออย่างมาก และไม่มีคำถามว่าอะไรคือตัวจริงและอะไรคือสิ่งที่ลอกแบบของจริงเพราะทุกอย่างเป็นความจริงในแบบของตนเองอันเป็นที่ยอมรับได้

ประเด็นที่สาม เรื่องเวลาและสถานที่ที่ไม่มีลักษณะของความต่อเนื่องกันและเป็นที่ยอมรับได้ อดีต ปัจจุบัน อนาคต ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและพื้นที่ก็ไม่ได้ถูกกำหนดตายตัวลงไป คนสามารถเดินทางข้ามผ่านเวลาและสถานที่ภายในโลกเสมือนจริงของสังคมหลังสมัยใหม่ด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีการสื่อสาร

โดยสรุปแล้วลักษณะทั้งสามนี้ พอที่จะทำให้เห็นได้ว่าแบบจำลองของการสื่อสารในรูปแบบเดิมๆ ที่ใช้อยู่ไม่มีความสารถเพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารในยุคสังคมวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลได้เพียงพอ

แบบจำลองของการสื่อสารยุคดิจิทัล

แบบจำลองที่จะนำเสนอขึ้นตั้งอยู่บนข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) ดังต่อไปนี้ ประการแรก ในยุคดิจิทัลทุกคนเป็นนักการสื่อสารหรือเป็นผู้ทำการสื่อสารที่ต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เพราะฉะนั้นทุกคนเป็นผู้ทำการสื่อสารในลักษณะเป็นผู้กระทำ (Action) และผู้ตอบสนอง (Passive) ประการที่สอง ลักษณะของการสื่อสารอยู่ในลักษณะของการ

ปรีวรรต (Transaction) ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในเชิงแบ่งปันข้อมูลข่าวสารร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามตกลงเข้าใจซึ่งกันและกันได้ (การแบ่งปันข้อมูลข่าวสารไม่จำเป็นต้องเท่ากันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตกลง กฎเกณฑ์ของการแบ่งปันเพื่อให้บรรลุถึงความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย) และประการสุดท้าย กิจกรรมทางการสื่อสารมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความหมายให้เกิดขึ้นในเรื่องต่างๆ รวมทั้งความหมายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวตนของการสื่อสารเองด้วย นั่นก็คือการสื่อสารเพื่อการสื่อสาร (Communication is an ends in itself)

องค์ประกอบหลักของแบบจำลองการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) ผู้ทำการสื่อสาร 2) ตัวสื่อ/ช่องทาง 3) ตัวสาร และ 4) ปรีบท องค์ประกอบดังกล่าวนี้ ให้พิจารณาจากเรื่องของบทบาทที่ทั้ง 4 องค์ประกอบสวมอยู่

(1) ผู้ทำการสื่อสาร สวมบทบาทเป็นผู้ส่งสารกับผู้รับสารสลับสับเปลี่ยนกันได้ตามจังหวะ (Punctuation) การสื่อสารทั้งในโลกจริง โลกเสมือนจริงหรือโลกความจริงเชิงสมมติ (Hyperreality) ดังนั้นผู้ทำการสื่อสารจึงมีบทบาทเป็นผู้ส่งสารทำการเข้ารหัสเพื่อสร้างตัวสารให้เกิดขึ้นและสามารถสลับบทบาทเป็นผู้รับสารทำหน้าที่ถอดรหัสเพื่อตีความและทำความเข้าใจต่อตัวสารและยอมรับตัวสื่อที่ส่งมาจากผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้ส่งสาร นอกจากนี้ผู้สวมบทบาทผู้รับสารยังมีหน้าที่ตอบกลับ (Feedback) ไปยังผู้ส่งสารอีกด้วย ดังนั้นการเข้ารหัสกับการถอดรหัสของผู้ทำการสื่อสารจึงต้องพึ่งพาตัวรหัส เพื่อสร้างความหมายในยุคดิจิทัล

(2) ตัวสื่อ/ช่องทาง เป็นพาหะที่นำตัวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับสื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไปไม่มากนัก สื่อแต่ละประเภทมีธรรมชาติที่เป็นของตัวเองจึงต้องพึงระวังในการใช้เพราะตัวสื่อกับตัวสารไปด้วยกันเสมอในยุคดิจิทัลตัวสื่อมีพลังอำนาจมากกว่าตัวสาร เมื่อสื่อชนิดหนึ่งกลายเป็น

เป็นตัวสารของสื่ออีกชนิดหนึ่งสืบทอดต่อเนื่องกัน ไป สารถูกจำกัดด้วยธรรมชาติของสื่อที่นำเอาสาร นั้นมาเป็นตัวเนื้อหาของตน อาทิเช่น เนื้อหาของ สื่อโทรทัศน์มาจากสื่อภาพยนตร์ เนื้อหาของสื่อ ภาพยนตร์ดังกล่าวมาจากสื่อนวนิยาย เป็นต้น ดังนั้น ในลักษณะดังนี้ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “สื่อคือสาร” ตาม แนวคิดของแมคลูแฮนด์ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติม แนวคิดเรื่อง The Medium is the Messages ของ Marshall McLuhan ในหนังสือชื่อ Understanding Media, (1964) โดยสรุปแล้ว สื่อจึงมีบทบาทเป็นตัว สารได้อีกด้วย

(3) ตัวสาร เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้ ทำการสื่อสารที่สวมบทบาทของผู้ส่งสาร ผู้ส่งสาร สร้างตัวสารขึ้นเพื่อเป็นตัวกระตุ้นการตีความหมาย ของผู้ทำการสื่อสารที่สวมบทบาทในฐานะที่เป็นผู้รับ สาร พื้นฐานของตัวสารเกิดจากการประกอบสร้าง ขึ้นจากการคัดเลือกเครื่องหมายต่างๆ มาใช้สร้างความหมายหรือนำเอาเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ มาผสมรวมกันขึ้นโดยผ่านการจัดการโดยใช้รหัสเพื่อ ให้เกิดความหมายขึ้น

(4) บริบท ความหมายจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 หน้า 654 ได้ระบุว่า บริบท หมายถึง สถานการณ์แวดล้อมเพื่อช่วยให้ เกิดความเข้าใจความหมายของภาษาซึ่งในที่นี้หมายถึง ตัวบทหรือตัวสาร ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่นี้หมายถึง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่อยู่แนบเนื่องการสื่อสารที่ถูกทำขึ้น มีผลกระทบต่อความมากน้อยของความหมายที่เกิด ขึ้นจากการสื่อสาร ทั้งนี้รวมถึงสภาพแวดล้อมใน เรื่องของกาลและเทศะหรือเวลากับสถานที่ด้วย องค์ประกอบบริบทเป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการ รับรู้ของผู้ทำการสื่อสาร ถ้าผู้ทำการสื่อสารไม่ได้อยู่ ในบทบาทใดแต่ไม่รับรู้ตัวบริบทที่เกิดขึ้น ตัวบริบทก็ จะไม่มีผลใดๆ ในการจัดการที่ทำให้เกิดความหมาย ขึ้น ผู้ทำการสื่อสารที่รับรู้ถึงตัวบริบทก็นำเอาตัว บริบทเข้าแปรสภาพเป็นตัวรหัสที่ใช้ในการสื่อสาร

นอกจากองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบดังที่ได้ กล่าวมาแล้ว ยังมีองค์ประกอบปฏิบัติการอีก 3 องค์ ประกอบที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงกับองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) รหัส 2) ปฏิกริยาตอบกลับ และ 3) สิ่งรบกวน

(1) รหัส

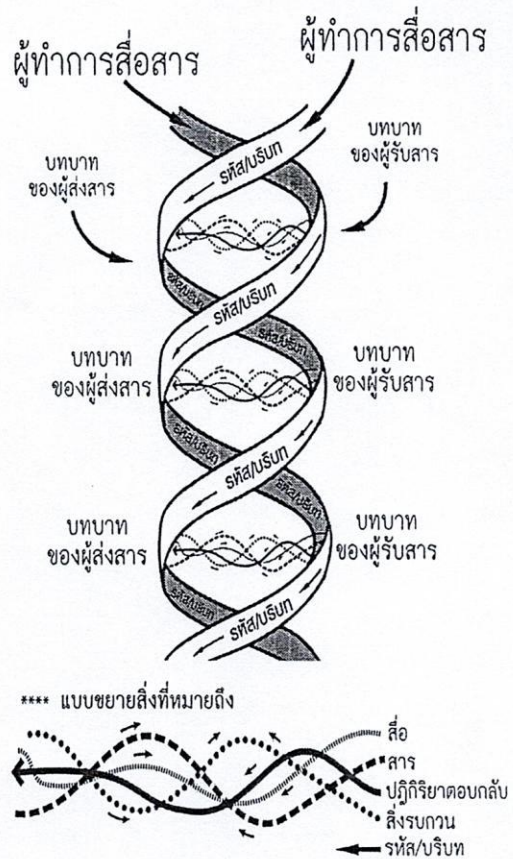
John Fiske (1990) ได้กล่าวเอาไว้ว่า “เป็น ระบบของการทำให้เกิดความหมายขึ้นกับสมาชิก ของวัฒนธรรมเดียวกัน โดยอาศัยการจัดการกับตัว สัญลักษณ์ต่างๆ ด้วยการใชกฎเกณฑ์และธรรมเนียม ปฏิบัติเป็นตัวกำหนดตัวสัญลักษณ์ต่างๆ ถูกนำมาใช้ได้ อย่างไร ภายใต้บริบทอะไรหรือถ้านำเอาตัวสัญลักษณ์ นั้นมาผสมเข้าด้วยกันอย่างไร จนเป็นตัวสารที่มีความ ชับซ้อนจนมีความหมายขึ้น สัญลักษณ์ในที่นี้ หมายถึงเครื่องหมายต่างๆ ที่ถูกทำขึ้นแล้วมีความ หมายนอกเหนือจากตัวของมันเอง ซึ่งตัวสัญลักษณ์ นี้เองเป็นรากฐานของตัวสาร (ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ในบทที่ 4 เรื่อง CODES ในหนังสือ Introduction to communication studies ของ John Fiske, 1990) รหัสจึงเป็นองค์ประกอบปฏิบัติการที่ผู้ทำการ สื่อสารไม่ว่าจะสวมบทบาทในฐานะผู้ส่งสารหรือ ผู้รับสารนำมาใช้เพื่อการเข้ารหัสหรือถอดรหัส เพราะฉะนั้นรหัสจึงเป็นองค์ประกอบที่อยู่ติดตัว ของผู้ทำการสื่อสาร รหัสเป็นกฎเกณฑ์ที่มาจาก ธรรมชาติของสื่อ เรียกว่าเป็นรหัสตัวสื่อและการ สร้างตัวสารขึ้นก็มีกฎเกณฑ์และธรรมเนียมปฏิบัติ เรียกว่ารหัสตัวสาร ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎเกณฑ์และ ธรรมเนียมปฏิบัติของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองต่างก็ถูกนำมาใช้เป็นรหัส เชิงบริบทของการสื่อสาร โดยมีเงื่อนไขของการรับรู้ ผ่านกระบวนการคัดสรร (Selection) สรุปแล้ว รหัส จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการจัดการให้เกิด ขึ้นของความหมายโดยเฉพาะเมื่อโลกเข้าสู่ยุคความ เสมือนจริงหรือความจริงเชิงสมมุติที่อาศัยกฎเกณฑ์ หรือกติกาเป็นหลักในการจัดการเพื่อให้เกิดความ หมายขึ้น

(2) ปฏิกริยาตอบกลับ เป็นองค์ประกอบปฏิบัติการของแบบจำลองนี้ ในลักษณะของการตอบกลับจากผู้ที่เหมาะสมบทบาทของผู้รับสารกลับไปยังผู้ที่เหมาะสมบทบาทเป็นผู้ส่งสาร ซึ่งในลักษณะนี้อาจมองได้อีกแง่มุมหนึ่งว่าเป็นการเพิ่มแรงเสริม กลับไปยังผู้ส่งสาร ทั้งในแง่บวกหรือแง่ลบของการสื่อสารที่กำลังดำเนินอยู่ เพราะฉะนั้นปฏิกริยาตอบกลับจึงจะเป็นกลไกสำคัญ เพื่อใช้ควบคุมการสื่อสารที่เกิดขึ้น เพื่อบรรลุความหมาย

(3) สิ่งรบกวน เป็นองค์ประกอบปฏิบัติการที่ขัดขวางมิให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ทุกองค์ประกอบหลักและทุกองค์ประกอบปฏิบัติการสามารถแปรเปลี่ยนเป็นสิ่งรบกวนได้ด้วยกันทั้งสิ้น ตัวสารตัวเดียวกันอาจเป็นตัวสารของผู้รับสารคนหนึ่งคนหนึ่งและอาจกลายเป็นสิ่งรบกวนของผู้รับสารคนอื่นก็ได้ เช่น ตัววิ่งในข่าวของสถานีโทรทัศน์ที่บอกราคาหุ้นประจำวัน อาจเป็นข่าวของผู้รับสารหลายคน แต่เป็นสิ่งรบกวนในการรับชมข่าวของอีกหลายๆ คน ก็ได้

จากองค์ประกอบทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อนำมาประกอบเป็นโครงสร้างของแบบจำลองได้นำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 1 ลักษณะของแบบจำลองมีลักษณะที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากโครงสร้างของ DNA ของมนุษย์ที่ค้นพบโดยเจมส์ วัตสัน กับ ฟรานซิส คริก (James D. Watson and Francis H.C. Crick : DNA Model, www.wikipedia.com)

แบบจำลองการสื่อสารยุคดิจิทัลนี้ได้เสนอตัวอย่างการสื่อสารเพียง 2 คน อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้มากกว่า 2 คน ก็ได้ หรือเป็นการสื่อสารของคนหนึ่งกับคนที่สมมุติคนหนึ่งก็ได้ในโลกยุคดิจิทัลจึงเห็นได้ว่าผู้ทำการสื่อสารแต่ละคนสลับบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ในกรณีนี้จะเห็นว่าเป็นคล้ายบันไดวนโดยขึ้นบันไดเปรียบได้กับตัวสาร ตัวบริบท และปฏิกริยาตอบกลับ โครงของ

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารยุคดิจิทัล

บันไดวนคือผู้ทำการสื่อสารที่มีการสลับบทบาทของผู้ส่งกับผู้รับสารซึ่งในแต่ละตัวถูกจัดการให้เกิดความหมายเกิดขึ้นด้วยรหัสตัวสื่อ รหัสตัวสาร รหัสตัวบริบทและปฏิกริยาตอบกลับซึ่งผูกมัดรวมติดกันไว้เพื่อทำให้เกิดความหมายขึ้น

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นพลวัตรที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอหรือที่เรา มักคุ้นเคยกันว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการ ดังนั้นผู้ทำการสื่อสารต้องหมุนเกลียวสลับบทบาทของผู้ส่งสารเข้าหาอีกด้านหนึ่งของผู้ทำการสื่อสารที่สลับบทบาทเป็นผู้รับสารของผู้ทำการสื่อสารอีกคนหนึ่งให้ตรงกันและเชื่อมต่อถึงกันด้วยสื่อ / สาร / บริบท / ปฏิกริยาตอบกลับ ตรงการเชื่อมต่อนี้กระบวนการผสมรหัสเกิดขึ้นไม่ว่าทั้งการเข้ารหัสและการถอดรหัส ของผู้ทำการสื่อสารทั้ง 2 คน สวมบทบาทที่ต่างกัน คือบุคคลหนึ่งเป็นผู้เข้ารหัส และอีกบุคคล

หนึ่งสวมบทบาทเป็นผู้ถอดรหัส ความหมายจะเกิดขึ้นเมื่อใช้รหัสตัวเดียวกันกับของผู้ทำการสื่อสารทั้งคู่

สรุป แบบจำลองการสื่อสารที่นำเสนออยู่นี้ ผู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ต้องมีความเข้าใจลักษณะของยุคดิจิทัลที่อยู่ในสังคม-วัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ ประกอบกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ผู้เขียนได้ตั้งเอาไว้ ลักษณะของแบบจำลองประกอบด้วยองค์ประกอบ

หลัก 4 องค์ประกอบ และองค์ประกอบปฏิบัติการ 4 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบถูกพิจารณาในแง่ของบทบาทและมีหน้าที่ตามบทบาทนั้นด้วย ผู้เขียนพยายามนำเสนอแบบจำลองให้เห็นลักษณะที่เป็นพลวัตรของบทบาทในตัวองค์ประกอบโดยให้เห็นว่ารหัสมีบทบาทสำคัญในการกำกับความมากมายของ ความหมายและบทบาทของแต่ละองค์ประกอบ สามารถแทนที่กันได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Berlo, David Kenneth. *The Process of Communication; an Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1960.
- De Fleur, M.L. (1966) *Theory of Mass Communication*, New York: David McKey, 1966.
- John Fiske, *Introduction to Communication Studies*, London, 1982
- Gerbner, George. *Toward a General Model of Communication*. *Audio-Visual Communication Review*. Washington, 1956. 4:171-99.
- Gerbner, George. *On Content Analysis and Critical Research in Mass Communication*, in Dexter, L.A. and White, D.M. (eds.), *People, Society and Mass Communications*. New York: The Free Press, 1964.
- McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill, 1964.
- Newcomb, T. (1953). *An Approach to the Study of Communication Acts*, *Psychological Review*, 60:393-404, 1953.
- Schramm, W. *How Communication Works*, in Schramm, W, (ed.), *The Process and Effects of Mass Communication*. Urbana, University of Illinois Press, 1954.
- Westley, B.H. and MacLean, M. *A Conceptual of Model for Mass Communication Research*, *Journalism Quarterly*. 34:31-38, 1957.
-